



SIKKER BRUG AF KEMI

Regler og krav til
kemisk risikovurde-
ring og instruktion

BFA | Transport
Service – Turisme
Jord til Bord

Branchefællesskab for Arbejdsmiljø



Syv punkter I skal have styr på for at have styr på kemien

Kemiske stoffer og materialer kan udgøre en sundhedsrisiko, hvis de ikke håndteres rigtigt. Det er derfor vigtigt, at I har styr på kemien i jeres virksomhed.

I skal ikke blot have overblik over, hvilke kemiske produkter I anvender. I skal også gennemføre en konkret risikovurdering for brugen af kemi, og risikovurderingen skal i et eller andet omfang stadig være skriftlig. Men der er ikke noget formelt krav til form eller proces.

Den kemiske risikovurdering er ligesom udarbejdelsen af APV en lovpligtig del af arbejdsmiljøarbejdet i virksomheden. Det er således arbejdsgivers pligt at få udarbejdet den kemiske risikovurdering og sørge for, at det sker i samarbejde med medarbejderne i virksomheden.

For at gøre det nemt at få styr på kemien på arbejdspladsen har vi her samlet de vigtigste regler og krav i 7 punkter, som er lige til at gå til.



Lav en liste over
al jeres brug af kemi



Ryd op i
jeres brug af kemi



Få opdaterede datablade
på al jeres kemi



Lav en kemisk risikovurdering for
alle processer med farlig kemi



Sig STOP og
mindsk risikoen



Oplær og instruéér
medarbejderne



Før tilsyn med
brugen af kemi



Lav en liste over al jeres brug af kemi

Lav en liste med en oversigt over de kemiske produkter, I bruger, fordelt på processer, f.eks. "gulvask og overfladerengøring".

I oversigten bør der for hvert produkt stå, hvad det hedder, hvad I bruger det til, og om det kan være farligt, f.eks. om det kan være allergifremkaldende, kræftfremkaldende, ætsende, antændeligt – eller hvad det nu måtte være.

Oplysningerne finder I i sikkerhedsdatabladene.

Når I har lavet listen, ved I hvilke kemiske produkter på arbejdspladsen, der rummer en mulig risiko for medarbejderne, og som I derfor skal forholde jer til.



Ryd op i jeres brug af kemi

Benyt anledningen til at få ryddet op i jeres brug af kemi.

Begræns antallet af produkter, I bruger. Det gør det nemmere at få styr på sikkerheden.

Undersøg, om der er nogle mindre farlige alternativer til de kemiske produkter, I hidtil har brugt.

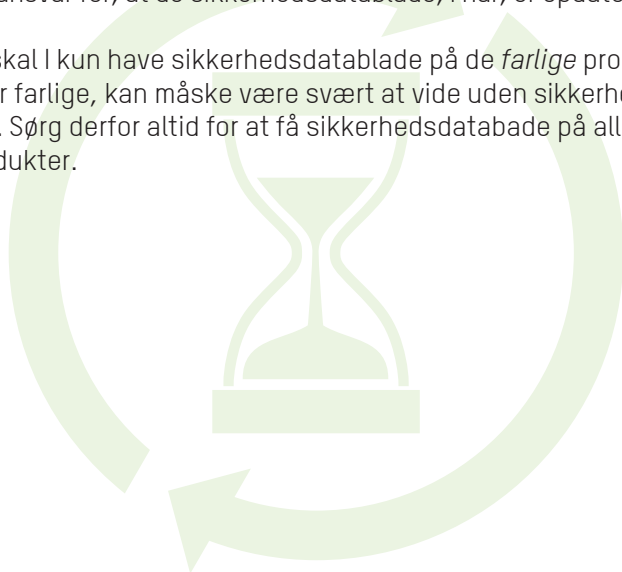
Overvej, om der er nogle kemiske produkter, som helt kan undværes, f.eks. ved at ændre på nogle arbejdsprocesser.



Få opdaterede sikkerhedsdatablade på al jeres kemi

Vær sikre på, at I har opdaterede sikkerhedsdatablade på de kemiske produkter, I anvender. Sikkerhedsdatabladene kan I få fra jeres leverandør. Leverandører af kemiske produkter har pligt til at sørge for sikkerhedsdatablade på de kemiske produkter, de sælger til jer, men I har også selv et ansvar for, at de sikkerhedsdatablade, I har, er opdaterede.

I princippet skal I kun have sikkerhedsdatablade på de *farlige* produkter, men om de er farlige, kan måske være svært at vide uden sikkerhedsdatabladene. Sørg derfor altid for at få sikkerhedsdatablade på alle jeres kemiske produkter.





Lav en kemisk risikovurdering for alle processer med farlig kemi

Når I ved, hvad I anvender af farlige kemiske produkter, skal I lave en kemisk risikovurdering for jeres brug af hver enkelt farligt produkt. Det er vigtigt at forstå, at det er processen, dvs. den måde I anvender produktet på, der skal risikovurderes. Bruger I det samme produkt i to forskellige arbejdsprocesser, skal I lave en risikovurdering for hver arbejdsproces.

Indhold

En kemisk risikovurdering skal grundlæggende redegøre for tre ting:

- Hvordan og hvor meget bruges det kemiske produkt?
- Hvor farligt er produktet?
- Hvilke forholdsregler skal der tages, så medarbejderne kan anvende produktet på en måde, der er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlig?

Hvordan vurderes risikoen?

I kan læse i sikkerhedsdatabladet og på fareetiketten, hvor farligt produktet er. Hvis I har viden om farligheden af produktet andre steder fra, skal I også bruge denne viden i vurderingen.

Når I vurderer risikoen ved brug af produktet, skal I forholde jer til de omstændigheder, der har betydning for sikkerheden:

- Hvor farlige er stofferne og materialerne?
- Hvilke oplysninger om sikkerhed og sundhed giver leverandøren?
- Hvordan, hvor meget og hvor længe bliver medarbejderne udsat?
- Er de forebyggende foranstaltninger effektive nok?

Er I i tvivl, kan I bede jeres leverandør om hjælp eller hyre en ekstern arbejdsmiljørådgiver udefra til at lave risikovurderingen.

Formkrav

Der er ikke formkrav til den kemiske risikovurdering, udover at den skal kunne dokumenteres. I kan downloade en skabelon som den, der er brugt i eksemplerne på de følgende sider, på: bfa-service.dk/sikkerbrugafkemi

KEMISK RISIKOVURDERING

1.1 Opgave / proces:

Fjernelse af pletter og klistermærker

1.2 Produkt:

Acetone

1.3 Sikkerhedsdatablad:

Findes på fællesdrev

2.0 Farlighed:

Brandfarlig væske og damp
Forårsager alvorlig øjenirritation
Kan forårsage sløvhed og svimmelhed
Gentagen eksponering kan give skader på nervesystemet og indre organer (organisk opløsningsmiddel)

Faremærker:



2.1 Udsættelse:

Anvendes i meget små mængder (ca. 40 ml) - meget kort varighed ca 1 minut dagligt.

2.2 Samlet risiko:

Acetone er et organisk opløsningsmiddel, hvor indånding og hudkontakt skal begrænses mest muligt. Indåndingsrisikoen er meget lille, da det bruges kortvarigt i små mængder i stort ventileret rum. Der er risiko for hudkontakt.

3.0 Sikkerhedsforanstaltninger:

Instruktion og oplæring skal finde sted inden anvendelse.

Ventilation:

Arbejdet skal foregå et ventileret sted.

Personlige værnemidler:

Brug beskyttelseshandsker af butylgummi.

Personlige værnemidler:



3.1 Særlige forhold:

Brand: Sluk med pulver, skum, kulsyre eller vandtåge. Brug ikke vandstråle. Brand vil udvikle tæt sort røg - nedbrydningsprodukter kan udgøre sundheds fare.

Affald: Omfattet af regler om farligt affald - se vejledning.

Andet: Rygning og indtagelse af mad og drikke samt opbevaring af tobak, mad og drikkevarer er ikke tilladt i arbejdslokalet

Udarbejdet af:

Dato:

KEMISK RISIKOVURDERING

1.1 Opgave / proces:

Gulvvask og overfladerengøring

1.2 Produkt:

UNIVERSAL RENGØRINGSMIDDEL - uden farve og parfume

1.3 Sikkerhedsdatablad:

Findes på fællesdrev

2.0 Farlighed:

Forårsager alvorlig øjenskade. (H318).

Vådt arbejde: Risiko for udtørring af huden og udvikling af eksem/allergi.

Faremærker:



2.1 Udsættelse:

Risiko for direkte kontakt med hud eller øjne ved dosering.

Anvendes ved rengøring efter fortynding jvf. doseringsanvisning, typisk i 1-2 timer.

2.2 Samlet risiko:

Risiko for kontakt med øjne og hud skal undgås både ved dosering og rengøring

- kan forårsage alvorlig øjenirritation og hudirritation.

3.0 Sikkerhedsforanstaltninger:

Indkøb: Vælg såvidt muligt produkter uden farve og parfume.

Dosering: Anvend altid doseringspumpe, således at kontakt med produktet undgås.

Instruktion:

- Alle ansatte skal oplæres i de relevante arbejdsprocesser og instrueres i adgang til og brug af nødvendige værnemidler, samt adgang til førstehjælpsudstyr.

Personlige værnemidler:

- Brug engangshandsker af nitril, hvor der er risiko for kontakt ved gulvvask og overfladerengøring.

- Hvis der ikke er doseringspumpe, skal der også anvendes beskyttelseshandsker og øjenbeskyttelse ved dosering.

Personlige værnemidler:



3.1 Særlige forhold:

Placering: Rum for kemikalier og rengøringsprodukter - se lokale sikkerhedsretningslinjer for kemi.

Brand: Ikke brandfarligt - men ved brand kan der dannes sundhedsfarlige gasser.

Spild: Mindre spild kan opsamles med absorberende materiale. Vask forurenede områder med store mængder vand.

Bortskaffelse: Rester og emballage bortskaffes i overensstemmelse med kommunes regler for affaldshåndtering. Tom emballage sætte ved XXX.

Udarbejdet af:

Dato:



Sig STOP og mindsk risikoen

Brug STOP-princippet, når I skal tage stilling til, hvordan I mindsker risikoen ved brugen af kemiske produkter.

STOP er en forkortelse for **S**ubstitution (erstatning), **T**ekniske foranstaltninger, **O**rganisatoriske foranstaltninger og **P**ersonlige værnemidler. Det er vigtigt, at I følger de fire punkter i den rækkefølge, de står her. Personlige værnemidler bør derfor altid være det sidste middel, der tages i anvendelse, når I vil mindske risikoen for medarbejderne.

Substitution (erstatning)

Find ud af om risikoen kan mindskes ved, at produktet erstattes af et andet og mindre farligt produkt, eller at arbejdet udføres på en helt anden måde.

Tekniske foranstaltninger

Undersøg om kontakten med produktet kan mindskes ved særlige tekniske foranstaltninger. Det kan f.eks. være ventilation, etablering af lukkede anlæg eller afskærmning.

Organisatoriske foranstaltning

Klarlæg om kontakten med produktet kan mindskes ved at organisere arbejdet på en anden måde. Det kan f.eks. være ved at mindske hvor mange medarbejdere, der kan blive udsat for produktet, eller hvor lang tid det anvendes ad gangen.

Personlige værnemidler

Hvis det ikke er muligt at mindske risikoen på andre måder, må I bruge personlige værnemidler. Personlige værnemidler er altså en sidste udvej. Find ud af hvilke værnemidler, der kan bruges, og hvordan de skal anvendes.



Oplær og instruér medarbejderne

Når I har lavet risikovurderingen, skal I sørge for, at medarbejderne får det, som loven kalder for "en tilstrækkelig og hensigtsmæssig oplæring og instruktion i at udføre arbejdet på en farefri måde".

Når det gælder kemi, skal medarbejderne blandt andet instrueres i disse punkter:

- **Farer:** Hvilke konkrete farer og risici kan der være?
- **Opbevaring:** Hvordan håndteres og opbevares kemien sikkert?
- **Korrekt brug:** Hvilke forholdsregler skal der tages?
- **Uheld:** Hvad skal der gøres ved uheld?
- **Affald:** Hvordan håndteres og bortskaffes affaldet?

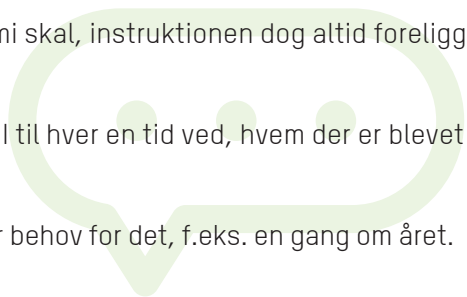
Medarbejderne skal have mundtlig instruktion, og på et sprog de forstår.

Det er en god idé at supplere den mundtlige instruktion med plancher, tegninger, film, eller hvad der nu kan understøtte forståelsen.

Er der tale om særligt farlig kemi skal, instruktionen dog altid foreligge på skrift.

Sæt instruktionen i system, så I til hver en tid ved, hvem der er blevet instrueret i hvad.

Gentag instruktionen, når der er behov for det, f.eks. en gang om året.





Før tilsyn med brugen af kemi

Før tilsyn med brugen af farlig kemi på arbejdspladsen.

- Bliver instruktionen fulgt? Er der misforståelser?
- Er det de rigtige produkter, der bliver brugt? Bliver de brugt korrekt?
- Er der forholdsregler, som ikke fungerer efter hensigten, eller ikke er blevet ordentligt implementeret?

Sæt tilsynet i system, så I er sikre på at få tjekket op på alle de arbejds-situationer, hvor der anvendes farlig kemi.

Overvej at skrive resultatet af tilsynet ned, så I kan dokumentere jeres indsats og vise, at I har styr på kemien hos jer.



Download skabelon til kemisk risikovurdering på
bfa-service.dk/sikkerbrugafkemi

